

אִית עֲשׂוּק, מִשָּׂאָר עֲשׂוּקִים, כְּמָה דַּאתְ אָמַר (ויקרא ט) לֹא
 תַעֲשׂוּק אֶת רֵעֵךְ. אִיהוּ עֵבֶר וְעֵשֶׂק, אִיהוּ עֲשׂוּק
 בְּבִנוּי, מִהֵהוּא סִטְרָא אַחֲרָא. וּבְגִין כֶּךָ אָמַר, אֶת כָּל
 הָעֲשׂוּקִים. אָמַר שְׁלֹמֹה, קְאִימְנָא בְּכָל אֵינֹן עֲשׂוּקִים,
 בְּכָל סִטְרִין דְּעֵשֶׂק.

וְאִמְאִי אֵינֹן עֲשׂוּקִים. אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ תַחַת הַשָּׁמֶשׁ. אֲשֶׁר
 נַעֲשׂוּ, אֲשֶׁר גָּרוּ מִבְּעֵי לֵיהּ, מֵאִי אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ.
 אִי עֲשִׂיָּה אִיהִי לְשִׁבְחָא, לָאוּ עֲשִׂיָּה דְלֵהוֹן אֶלָּא לְעִילָא
 מִן שְׁמֵשָׁא.

אֲבָל וְדֵאִי נַעֲשׂוּ. הֵיךְ נַעֲשׂוּ. אֶלָּא כִּיּוֹן דְּעֲשׂוּקִים
 מְרוּחִיהוֹן תַּמָּן, אִמְאִי אֲתִיִּין לְהֵאִי עֲלֵמָא. אֶלָּא
 רוּחִין וְדֵאִי נַעֲשׂוּ, אֲתַעֲבִידוּ בְּרוּחִין וּבְגוּפָא בְּהֵאִי
 עֲלֵמָא, כִּיּוֹן דְּאֲשַׁתְּכָלֵל גּוּפָא דְלֵהוֹן, וְאֲתַעֲבִיד הֵהוּא
 רוּחָא בְּגוּפָא זָךְ וְנָקִי בְּלֹא לְכֻלּוּכָא דְחוּבִין, בְּהֵאִי
 עֲלֵמָא, כְּדִין אֲתַעֲשֶׂק גּוּפָא, כְּמָה דְּאֲתַעֲשֶׂק רוּחָא. וְהֵאִי
 אִיהוּ גּוּפָא, דְּאֲתַהֲנִי בֵּיהּ יִתִּיר מִכָּלָא. וְעֲשׂוּקִין אַחֲרָנִין
 אִית, בְּכֻמָּה זֵינִין מְרוּחִין תַּמָּן, וְלֹא נַעֲשׂוּ בְּגוּפִין. אֲבָל
 אֵלִין, אֵינֹן עֲשׂוּקִים אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ.

אִית אַחֲרָנִין, אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ, וְאֲטָרְחוּ בְּנֵי נֶשָׂא לְמֵאֲרִיהוֹן.
 וּמֵאֵן אִיהוּ. מֵאֵן דְּעֵשֶׂק אֲתַתָּא דְחִבְרִיהּ בְּטְמִירוּ,
 אוּ בְּאֲתַגְלִיָּיא. וְהֵהוּא וְלֵדָא דְּאֲתִילִיד מִנִּיָּהוּ, עֲשׂוּק

אִיהוּ, בְּלֹא רְעוּתָא דְמֵאֲרִיהוֹן, וְלֹא יָדַע בְּעִלָּה דְאִתְתָּא,
 אִינּוֹן עוֹבְדֵין עֲשׂוּקִין אִינּוֹן, וְאַטְרַחוּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
 לְמַעַבְד לֹון גּוּפָא, וְלִצְיִירָא לֹון צוּרָה, אֲלִין עֲשׂוּקִים
 אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ. אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ וְדַאי גּוּפִין דְלֵהוֹן, עַל פְּרַחָא.
 בְּגִין כֶּף, שְׁלֵמָה מְלָכָא אָמַר, (קהלת ד) וְאַרְאֶה אֶת כָּל
 הָעֲשׂוּקִים, בְּכָל זֵינֵי עֲשׂוּקִים קְאִימְנָא, אִינּוֹן אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ
 וְאִתְעַבְדוּ בַעֲשִׂיָהּ.

כְּמָה דְהָנִי (דְבַר אַחַר אִיהוּ בְּעִרְלָה, אִינּוֹן רַבִּי וְעַבִּיד וְלִבְתָר עֲשָׁקִין לִיָּה מִינָה דְכִי)
 אִינּוֹן עֲשׂוּקִין, דְּכִבֵּר נַעֲשׂוּ בְּעִרְלָה רַבִּי וְנָטִיל
 וְגַדִּיל גּוּפָא, וְעַבִּיד לִיָּה, וְלִבְתָר עֲשָׁקִין לֹון מְנִיָּה,
 וְנָטִיל לֹון, הָרִי עֲשׂוּקִים אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ, וְעַל כֹּלָּא קָאִים
 שְׁלֵמָה מְלָכָא וְאָמַר, קְאִימְנָא עַל כָּל הָעֲשׂוּקִים אֲשֶׁר
 נַעֲשׂוּ.

וְהֵינָה דְמַעַת הָעֲשָׁקִים, כֹּלָּא אוֹשְׁדִין דְמַעִין, עִם טַעֲנָה
 קָמִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. הָנִי אוֹשְׁדִין דְמַעִין, דְּהָא
 עִרְלָה רַבִּי לֹון, וְגַדִּיל לֹון, עַד י"ג שְׁנִין, וְלִבְתָר עֲשָׁקִין
 לֹון מְעִרְלָה, וְנָטִיל לֹון קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָא לָךְ
 עֲשׂוּקִין אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ כְּבָר.

עַבְרָ עֲבִירָה קְטָלִין לִיָּה. לֹון אִית טַעֲנָה, וְזַמִּינִין לוֹמַר,
 מֵאֲרִי דְעֵלְמָא, תִּינּוֹק בַּר יוֹמִיָּה דְחָב, דִּינִינִין לִיָּה
 דִּינָא. אֲנָא בַּר יוֹמִיָּה הוִינָא, דְּהָא (צ"ח ע"ב) מֵתָהוּא יוֹמָא

קָרִי לִיִּה קוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא בֶּן, דְּכֹתִיב (תהלים ב) יִי אָמַר
 אֵלֵי בְּנֵי אֲתָה אָנִי (דף ק"ג ע"ב) הַיּוֹם יִלְדְּתִיךָ, מָאֲרִיָּה
 דְּעֶלְמָא, יִלִּיד בַּר יוֹמָא, דִּינָא עֲבָדִין לִיָּה, הָרִי דְּמַעַת
 אֵינּוֹן הָעֲשׂוּקִים וְאִין לָהֶם מְנַחֵם.

וְאִית עֲשׂוּק אַחַר, הֵהוּא עֲשׂוּק דְּאֶקְרִי מִמְזוֹר, פֶּד נֶפֶק
 מִעֶלְמָא, מִיד מִפְּרִישִׁין לִיָּה מְקַהֲלָתָא דְּעֶמָא
 קְדִישָׁא. הֵהוּא מִמְזוֹר, עֲנִיא מִסְכְּנָא, אוֹשִׁיד דְּמַעִין קָמִי
 קוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאַטְעִין קָמִיָּה, מָאֲרִיָּה דְּעֶלְמָא, אִי
 אֲבַהֲתִי חָאבוּ, אָנָּא מַה חוֹבָא עֲבִידְנָא, הָא עוֹבְדָאִי,
 מִתְתַּקְּנִין לְקַמְרָךְ הוּוּ, וְהִנֵּה דְּמַעַת הָעֲשׂוּקִים וְאִין לָהֶם
 מְנַחֵם. וְכֵן לְכָל אֵינּוֹן עֲשׂוּקִים, אִית לוֹן טַעְנָה קָמִי
 קוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא, וְיַמְהֵהִיא טַעְנָה לִית לוֹן מְנַחֵם, וְלִית
 דִּיתִיב מְלָה עַל לְבַהוֹן.

וְיַמְה דְּאָמַר (את כל העשוקים) וְהִנֵּה דְּמַעַת הָעֲשׂוּקִים, אֵלִין
 אֵינּוֹן דְּמַתִּין בְּתוּקְפָא דְּאַמְהוֹן, אֵלִין עֲבָדִין
 לְאוֹשְׁדָא דְּמַעִין, לְכָל בְּנֵי עֶלְמָא, בְּגִין דְּלִית דְּמַעִין
 דְּנַפְקִי מִלְבָּא, כְּהִנֵּי דְּמַעִין, דְּכָל בְּנֵי עֶלְמָא תּוֹוְהִין
 וְאַמְרִין, דִּינִין דְּקוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא קְשׁוּט אֵינּוֹן, וְעַל
 אֲרַח קְשׁוּט אֲזִלִּי. הֵנִי מִסְכְּנֵי יְנוּקֵי דְּלָא חָאבוּ, אָמַאי
 מִיתוּ. אָן דִּינָא דְּקְשׁוּט, דְּעֲבִיד מָאֲרִי עֶלְמָא. אִי בְּחוּבֵי
 אֲבַהֲתְהוֹן אֲסַתְלָקִי מִעֶלְמָא, אָמַאי. וְדַאי אִין לָהֶם מְנַחֵם.

תו, וְהִנֵּה דְמַעַת הָעֲשׂוּקִים, הֵהוּא דְמַעָּה דְלִהוֹן בְּהֵהוּא
עֲלָמָא, דְקָא מְגִינִין עַל חַיָּא. דְתַנֵּן אֶתְר אֵית
מִתְתַּקְנָא לֹון בְּהֵהוּא עֲלָמָא, דְאֶפִּילוּ צְדִיקִים גְּמוּרִים לָא
יִכְלִין לְקַיֵּמָא תַּמָּן, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רַחֲמִים לֹון,
וְאֶתְדַבֵּק בְּהוּ, וְאֶתְקִין בְּהוּ, (צ"ו ע"ב) מְתִיבְתָא עֲלָאָה
דִּילֵיהּ. וְעַלֵּיהּ כְּתִיב, (תהלים ח) מִפִּי עוֹלָלִים וַיּוֹנְקִים יִסְדֹּתָ
עוֹ. וּמֵאֵי תוֹעֲלֹתָא עֲבַדִּין תַּמָּן, וְאֵמֵאֵי סִלְקִין תַּמָּן.
דְכְתִיב, (תהלים ח) לְמַעַן צוּרְרִיךְ לְהַשְׁבִּית אוֹיֵב וּמִתַּנְקָם.
וְכֵן אֵית אֶתְר אַחְרָא לְבַעֲלֵי תִיּוֹבְתָא. (תחזור לעיל דף ק"ו תנינן לית

(מלה)

תַּנִּינֵן, עֲשֶׂרָה דְבָרִים אֶתְבְּרִיאוּ בְּעָרְב שַׁבַּת כּו'. הַכְּתָב
וְהַמְּכָתָב וְהַלּוּחֹת. דְכְתִיב וְהִלַּחַת מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים
הַמָּה וְהַמְּכָתָב מְכָתָב אֱלֹהִים הוּא. מֵאֵי אִירֵא מְדַהְכִי
דְעָרְב שַׁבַּת הוּה, וְדִילְמָא אֶלְף שְׁנִין לְבַתֵּר, אוּ בְשַׁעְתָּא
דְקַיֵּמוּ יִשְׂרָאֵל עַל טוֹרָא דְסִינַי. אֶלָּא, וְדֵאֵי הַכִּי הוּא
דְבַעֲרָב שַׁבַּת הוּה. תָּא חֲזִי, בְּכָל עוֹבְדָא דְבְּרָאשִׁית, לָא
אֶתְמַר שֵׁם מִלָּא, אֶלָּא אֱלֹהִים, אֱלֹהִים, בְּכָל מַה
דְּאֶתְבְּרִי. וְכִלְהוּ שֵׁם אֱלֹהִים, עַד דְּכָל עוֹבְדָא אֲשַׁתְּכַלֵּל
בְּעָרְב שַׁבַּת. מְדַאֲשַׁתְּכַלְלוּ כָּל עוֹבְדָא, אֶקְרִי יי' אֱלֹהִים,
שֵׁם מִלָּא.

וְאֶף עַל גַּב דְּבִשְׁם אֱלֹהִים אֶתְבְּרִי כִּלָּא, לָא אֲשַׁתְּכַלֵּל

בַּעֲשִׂיָּהּ, כָּל מָה דְאִתְּבְּרִי, עַד עָרַב שַׁבַּת. בְּהֵיִא שַׁעְתָּא
 אֲשַׁתְּכַלֵּל כֹּלָא בַּעֲשִׂיָּהּ, דְּכִתִּיב, (בראשית ב) מְלֹאכְתּוֹ אֲשֶׁר
 עָשָׂה. מִכָּל מְלֹאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה. וְקִיַּימָא בְּמַעֲשָׂהּ. וְעַל
 דָּא כְּתִיב, וְהִלַּחַת מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים, כִּד אֲשַׁתְּכַלֵּל עַלְמָא,
 בְּשֵׁם אֱלֹהִים בְּמַעֲשָׂהּ, וְלֹא לְבַתֵּר, דְּכִתִּיב יי' אֱלֹהִים
 וּבְדָא אֲשַׁתְּכַלֵּל עַלְמָא, וְקִיַּימָא עַל קִיּוּמִיָּהּ.

תָּא חֲזִי, בְּהֵיִא שַׁעְתָּא דְּתַבְּר מֹשֶׁה הַלּוּחֹת, דְּכִתִּיב,
 (שמות לב) וַיִּשְׁבֵּר אוֹתָם תַּחַת הַהָר. צָף אוּקְיַינּוּס
 מֵאַתְרִיָּהּ, וְסָלִיק לְשַׁטְפָּא עַלְמָא. חָמָא מֹשֶׁה דְּאוּקְיַינּוּס
 סָלִיק לְגַבֵּיָּהּ, וְהוּהוּ בְּעֵי לְשַׁטְפָּא עַלְמָא, מִיַּד וַיִּקַּח אֶת
 הָעֶגְלָא אֲשֶׁר עָשׂוּ וַיִּשְׂרֹף אוֹתוֹ בָּאֵשׁ וְגו', וַיִּזֶר עַל פְּנֵי
 הַמַּיִם. קָם מֹשֶׁה עַל מֵי אוּקְיַינּוּס וְאָמַר, מֵיָא מֵיָא מָה
 אֲתוּן בְּעָאן. אָמְרוּ וְכִי אֲתַקְיַים עַלְמָא אֶלָּא בְּאוּרִיָּתָא
 דְּלוּחֹת, וְעַל אוּרִיָּתָא דְּשָׁקְרוּ בְּהַ יִּשְׂרָאֵל (ד"א וְעַבְדוּ עֶגְלָא

דְּדַהֲבָא, אֲנִן בְּעָאן לְשַׁטְפָּא עַלְמָא.)

מִיַּד אָמַר לוֹן, הָא כָּל מָה דְּעַבְדוּ בְּחוּבָא דְּעֶגְלָא, הָא
 מְסִיר לְכוּן, וְלֹא דֵי כָּל אֵינּוּן אֶלְפִין דְּנַפְלוּ מִנֵּיָּהּ,
 מִיַּד וַיִּזֶר עַל פְּנֵי הַמַּיִם. לָא הוּוּ מִשְׁתַּכְּכֵי מֵיָא, עַד
 דְּנָטִיל מֵיָא מִנֵּיָּהּ וְאֲשָׁקֵי לוֹן, מִיַּד אֲשַׁתְּקַע אוּקְיַינּוּס
 בְּאַתְרִיָּהּ.

דְּהָא בְּהֵיִא מְדַבֵּר לָא הוּוּ מֵיָא, דְּכִתִּיב, (במדבר כ) לֹא

מְקוֹם זָרַע וְגו'. וּמִים אֵין לְשִׁתוֹת. וְאִי תִימָא, לְבִירָא
 דְּמַרְיָם אַרְמֵי לִיה. חֶס וְשָׁלוֹם, דְּתַמְן שְׂדֵי מֹשֶׁה דְּכָרְנָא
 בִּישָׂא דָּא לְמִשְׁתֵּי לְבַתֵּר. וְתוּ, דְּעַד כָּאן לָא הָוּה לְהוּ
 בִּירָא, עַד דְּאָתוּ לְמַדְבַּר מִתְנַה, דְּכְתִיב, (במדבר כא) בִּירָא
 חֲפְרוּהָ שָׂרִים וְגו'. וּמִמְדַּבַּר מִתְנַה. מִתְמָן יִרְתוּ בִּירָא.
 כְּתִיב הֲכֹא עַל פְּנֵי הַמַּיִם, וְכְתִיב הָתָם (בראשית א) עַל פְּנֵי
 תְּהוֹם.

חֲרוֹת עַל הַלְּחַת, מֵאֵי חֲרוֹת עַל הַלְּחַת. הָכִי אוּקְמוּהָ,
 חֲרוֹת מִמְלֶאךָ הַמּוֹת, חֲרוֹת מִשְׁעֲבוּד מְלַכְוִיּוֹת,
 (דף קי"ד ע"א) חֲרוֹת מִכְּלָא, הָכִי הוּא. וּמֵאֵי חֲרוֹת. גּוֹשְׁפִּנְקָא
 דְּעֵלְמָא דְּאִתִּי, דְּבִיָּה הָוּה חֲרוֹת, בְּכָל מִינֵי חֲרוֹת.
 וְאַלְמֶלֶא לָא אֶתְבְּרוּ, כָּל מַה דְּאִתָּא לְעֵלְמָא לְבַתֵּר, לָא
 אִתָּא, וְהוּוּ יִשְׂרָאֵל דִּיּוּקְנָא דְּמִלְּאָכִין עֲלָאִין דְּלְעִילָא.
 וְעַל דָּא אַכְרִיז קָרָא וְאָמַר, וְהַלּוּחַת מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים וְגו',
 לָא תִימָא דְּלְבַתֵּר דְּעֵלְמָא אֶשְׁתְּכַלֵּל, וְאַדְפַּר שֵׁם מֶלֶא
 הוּוּ, אֶלָּא בְּשַׁעֲתָא דְּאֶשְׁתְּכַלֵּל בְּשֵׁם אֱלֹהִים, עַד לָא
 יִיעוּל שַׁבַּת.

הַמָּה, מֵאֵי הַמָּה. הַפּוּךְ מַה"ה הוּוּ. מִתְרִין סְטְרִין הוּוּ.
 חֲדָא בְּעוּבְדָא, וְחֲדָא דְּחֲרוֹת לְעִילָא, רְשִׁים
 לְעִילָא לְנִטְרָא לְכָלָא. וְעַל דָּא הַמ"ה. וְהַמְכָּתָב מְכָתָב
 אֱלֹהִים הוּא, אֶשָּׂא אוּכְמָא עַל גְּבִי אֶשָּׂא חוּרָא. מְכָתָב

אַלְהִים הוּא, הֵינּוּ דְכֹתִיב, (במדבר יח) וְעַבְד הַלְוִי הוּא.
 חָרוֹת כְּמָה דְאִתְמַר, דְּהָא יוּבֵל קָרִי חָרוֹת, וְעַבִּיד חִירוֹת
 לְכָל עַלְמִין.

עַד כָּאן חֲבַרְיָא. מִכָּאן וְהִלָּא תַנְדְּעוֹן, דְּהָא סִטְרָא
 בִּישָׂא, לָא שְׁלֵטָא עַלְיֵיכוּ וְאֵנָּה יִיבָא סָבָא,
 קְאִימְנָא קְמִיכוּ, לְאִתְעָרָא מְלִין אֵלִין, קָמוּ אִינוּן, כְּמָאן
 דְּאִתְעָר מְשִׁינְתִּיה, וְאִשְׁתַּחֲוִי קָמִיה, וְלָא הוּוּ יְכַלִּין
 לְמַלְלָא. לְבַתָּר שַׁעְתָּא בְּכוּ.

פִּתְח רַבִּי חֵיָא וְאָמַר, (שיר השירים ח) שִׁימְנֵי כַחוֹתֶם עַל לְבָבְךָ
 כַחוֹתֶם עַל זְרוּעֶךָ וְגו', שִׁימְנֵי כַחוֹתֶם, בְּשַׁעְתָּא
 דְּאִתְדַבְּקָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּבַעֲלָהּ, אִיהִי אִמְרַת שִׁימְנֵי
 כַחוֹתֶם, (ויחי רמ"ד ע"ב) אֲרַחָא דַחוֹתֶם, כִּיּוֹן דְּאִתְדַבְּק בְּהֵוּא
 אֲתָר דְּאִתְדַבְּק שְׁבִיק בֵּיה כָּל דִּיּוֹקְנִיה, אֲפָּה עַל גַּב דְּהֵוּא
 חוֹתֶם אֲזִיל הֲכָא וְהֲכָא, וְלָא קִיִּמָּא תַמָּן, וְהָא אִתְעַבְר
 מִנִּיה, כָּל דִּיּוֹקְנִיה שְׁבִיק תַמָּן, וְתַמָּן קִיִּמָּא. אוּף הֲכִי
 אִמְרַת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, כִּיּוֹן דְּאִתְדַבְּקָא בָּךְ, כָּל דִּיּוֹקְנֵי
 לִיהוּי חֲקִיק בָּךְ, דְּאֲפָּה עַל גַּב דְּאִיזִיל הֲכָא אוּ הֲכָא,
 תְּשַׁכַּח דִּיּוֹקְנֵי חֲקִיק בָּךְ, וְתַדְּכַר לִי.

וְכַחוֹתֶם עַל זְרוּעֶךָ, כְּמָה דְכֹתִיב, (שיר השירים ב) שְׁמְאֵלוּ
 תַחַת לְרֵאשֵׁי וַיִּמְיֵנוּ תַחְבְּקֵנִי, אוּף הֲכִי, תֵּהֵא
 דִּיּוֹקְנֵי חֲקִיק תַמָּן. וּבְכֵן אֵהָא בָּךְ מִתְדַבְּקָא לְעַלְמִין, וְלָא

אֲתַנְשִׂי מִינְךָ. כִּי עֲזָה כַּמּוֹת אֶהְבֶּה, תִּקְיָפָא כַּמּוֹת אֶהְבֶּה,
בְּתוֹקָפָא תִקְיָה, כִּהְהוּא אֲתֵר דְּשִׂרְיָא בֵּיה מוֹתָא. אֶהְבֶּה,
הֵהוּא אֲתֵר דְּאֶקְרִי אֶהְבֶּת עוֹלָם.

קָשָׁה כְּשֹׂאֹל קִנְיָה, אוּף הָכִי, דְּהָא אֵלִין שְׂמַהֲנָן, מִהְהוּא
סְטָרָא אֵינּוּן. רְשָׁפִיָּה רְשָׁפִי אֵשׁ, מֵאֵן אֵינּוּן רְשָׁפִי
אֵלִין. אֵינּוּן אֲבַנִּין וּמְרַגְלָן טְבָאֵן, דְּאֲתִילִידוּ מִהְהוּא אֵשׁ.
שְׁלֵהֶבֶת יְהִי. מִהְהוּא שְׁלֵהוּבָא, דְּנִפְקָא מִעֲלָמָא עֲלָאָה,
וְאֲתֵאֲחָדָא בְּכַנְסַת יִשְׂרָאֵל, לְמַהוּי כְּלָא חַד יְחוּדָא, וְאֲנָן,
הָא אֶהְבֶּה וְרְשָׁפִין דְּשְׁלֵהוּבָא דְּלִבָּא אֲבַתְרָה, יְהִי רַעוּא,
דְּדִיוֹקְנָא דִּילָן, תְּהֵא חֲקוּקָה בְּלִבָּהּ, כְּמָה דְּדִיוֹקְנָא דִּילָךְ
חֲקוּקָא בְּלִבָּן. נִשְׁק לֹון, וּבְרִיךְ לֹון וְאֲזִלוּ.

כַּד מָטוּ לְגַבֵּי דְרַבֵּי שְׂמַעוֹן, וְסַחוּ לִיה כָּל מַה דְּאִירַע
לֹון, חֲדֵי וְתוּוּהָ, אָמַר, זַכָּאִין אֲתוּן דְּזַכִּיתוּן לְכָל
הָאֵי, וּמַה הָוִיתוּן בְּהַדֵּי אֲרִיָּא עֲלָאָה, גִּיבְר תִקְיָה, דְּלָא
הָו כְּמָה גִּיבְרִין לְגַבֵּיהָ כְּלוּם, וְלָא יִדְעַתוּן לְאֲשֶׁת־מוֹדְעָא
לִיה מִיד. תּוּוּהֲנָא, אִיךְ אֲשֶׁת־זִבְתוּן מַעוֹנָשָׁא דִּילִיהָ, אֲלָא
קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא בְּעָא לְשׁוּבָא לְכוּן, קָרָא עָלֵיהּ, (משלי
ד) וְאַרְח צְדִיקִים כְּאוֹר נִגְהָ הוֹלֵךְ וְאוֹר עַד נְכוּן הַיּוֹם.
(משלי ד) בְּלִכְתָּךְ לֹא יִצַּר צַעְדְּךָ וְאִם תִּרוּץ לֹא תִכָּשֶׁל. (ישעיה
ט) וְעַמְךָ כָּלֵם צְדִיקִים לְעוֹלָם יִרְשׁוּ אֲרֶץ נִצַּר מִטְּעֵי

מַעֲשֵׂה יַדֵּי לְהַתְּפָאֵר. (ע"כ מן רב ייבא סבא).

רעיא מהימנא

(מ) כִּי יִנְצוּ אַנְשֵׁים. אֲלֵיךְ, מִיכָאֵל וְס"מ. וְנִגְפוּ אִשָּׁה הָרָה,
 דָּא כְּנִסְתַּי יִשְׂרָאֵל. וַיֵּצְאוּ יְלָדֶיהָ, בְּגָלוּתָא. עֲנוּשׁ
 יַעֲנִישׁ, דָּא ס"מ, כַּאֲשֶׁר יֵשִׁית עֲלָיו בַּעַל הָאִשָּׁה, דָּא
 קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

פְּקוּדָא (מא) בְּתַר דָּא, לְהַשִּׁיב אֲבָדָה. וְאַבְתְּרִיה לְהַשִּׁיב
 הַגְּזוּל. אֲמַר בּוֹצִינָא קְדִישָׁא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא עֲתִיד לְאַהֲדָרָא לָךְ, אֲבָדָה דְאַבְדַּת בְּגִין עֲרַב רַב,
 וְדָא כְּלָה דִּילָךְ, דְּבוֹזְמָנָא דְעַבְדוּ עֲרַב רַב ית עֲגָלָא,
 נִפְקַת כְּלָה דִּילָךְ, הֵדָּא הוּא דְכְּתִיב, (שמות לב) וַיִּשְׁלַח מִיַּדוֹ
 אֶת הַלַּחַת.

וְאַתְמַר בְּךָ לָךְ רַד, הָתָם קָא רְמִיז נְחִיתוּ דִּילָךְ, בְּגָלוּתָא
 רְבִיעָאָה, לָךְ: (דף קי"ד ע"ב) כְּגוֹן (בראשית יב) לָךְ לָךְ
 מֵאַרְצֶךָ וְגו'. הֵכָא שׁ, (איוב לג) הֵן כָּל אֱלֹהִים יַפְעֵל אֵל
 פְּעֻמִּים שְׁלֵשׁ עִם גְּבַר. הֵכָא קָא רְמִיז לָךְ, לָךְ ג' זְמַנִּין
 בְּגָלוּתָא. רְבִיעָאָה רַד, בְּגִין בַּת יַחֲדָה, כְּלָה
 דִּילָךְ, דְּנִפְלָה. הֵדָּא הוּא דְכְּתִיב, (עמוס ה) נִפְלָה לֹא תוֹסִיף
 קוּם. וּמִיַּד דְאַנְתְּ נְחִית בְּגִינִיהָ, תִּקוּם עֲלֶיךָ וְהָאִי (איהו השבת
 אֲבָדָה, וְהָאִי אֲוֹרִיתָא דְאַתְגְּלִיא עַל יַדְךָ הָאִי) אִיהוּ הַשְּׁבֵת אֲבָדָה דִּילָךְ,
 דְלָאוּ לְמַגְנָא אֲתַגְּלִיא לָךְ אֲוֹרִיתָא, יִתִּיר מִכָּל יִשְׂרָאֵל,
 וְאַסְתַּלְקַת לְגַבְךָ, כְּמִיָּא דְבָאֵר דְאַסְתַּלְקוּ לְגַבְךָ, וְלֹא

לְאַבְהֵן, וְלֹא לְבַר נֶשׁ, דְּהָא בְּאֵר מִפְּרֵת אֲדוּנְיָה.
 וְאוֹרֵייתָא דָּא, אֶתְמַר עֲלָהּ, (במדבר כא) וּמִשָּׁם בְּאֵרָהּ הִיא
 הַבְּאֵר וְגו'. הַבְּאֵר הִיא מְלִיא, וְלֹא נִפְקִין מִימּוּי לְבַר.
 וְאִיהוּ בְּאֵר מִיָּא דְאוֹרֵייתָא, דְּאִפִּיק כָּל מִיּוּן, וְכָל מִיּוּן
 דְּעֲלָמָא עָאֲלִין בֵּיהּ, וְלֹא נִפְקִין מִימּוּי לְבַר.

וְאִיהוּ בְּאֵר דְּאִפִּילוּ כָּל בְּנֵי עֲלָמָא שְׂאֲבִין מְנִיָּה מִיָּא,
 וְאִפִּילוּ כָּל עֲנַבֵּי עֲלָמָא, לָא חֲסֵרִין מְנִיָּה, אִפִּילוּ
 כְּחוּט הַשְּׁעָרָה. בְּגִין דְּבְּאֵר דָּא, לִית לִיהּ סוּף, יִתִּיר עָמוּק
 הוּא מְדְאוֹרֵייתָא, דְּאֶתְמַר בֵּהּ (איוב יא) וּרְחַבָּהּ מִנֵּי יָם. וּבְכַד
 דִּילִיָּהּ, מֵאֵן דְּשְׂאֲבֵי מְנִיָּה מִיָּא, אִיהוּ בְּלַע (ס"א פל מימין וכל

חֲכָמַתִּין) כָּל חֲכָמַתִּין דְּעֲלָמָא, כָּל שְׂכָן בְּאֵר עֲצָמוּ.
 וְכֵן עֲתִיד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַהֲדָרָא לָךְ גְּזוּל דִּילָךְ,
 דְּאִיהוּ מִטָּה, דְּאֶתְמַר בֵּיהּ (שמואל ב כג) וַיִּגְזוּל אֶת
 הַחֲנִית מִיַּד הַמְּצָרִי, דְּעֲלָךְ אֶתְמַר אִישׁ מְצָרִי. וּבְגָלוּתָא
 דִּילָךְ וּבְגָלוּלָא דִּילָךְ, יִפְרִישׁ לָךְ עָרֵי מְקָלֵט, לְשׁוּבָא,
 מִכְּמָה דְּרַדְפִּין אַבְתָּרְךָ, דִּלִּית לְהוֹן סוּף.

וְהֵאֵי אִיהוּ פְקוּדָא, (מב) (תדא) לְהַפְרִישׁ עָרֵי מְקָלֵט, לְמֵאן
 דְּקָטַל, בְּגִין הֵהוּא מְצָרִי דְּקָטַלֵת בְּמְצָרִים, דְּתַמָּן
 הוּוּ נְחָשׁ הַקְּדָמוּנִי וְכָל מִשְׁרַיִתִיָּהּ, דְּהוּוּ סַחְרִין לִיָּהּ,
 וְקָטַלֵת לִיָּהּ בְּלֹא זְמַנִּיָּהּ, וְלֹא דְּחַלְתָּ מְרוּדְפִין דִּילִיָּהּ,
 דְּבַכְמָה אַתְרִין רַדְפוּ אַבְתָּרְךָ, כְּמָה נְשִׁין בְּנַעֲרוּתְךָ,

דַּאיִנוּן נַעֲמָה אַגְרָת לִילֵי"ת אוֹכְמָא. וְקוּדְשָׁא בְרִיף
 הוּא יְהִיב לָךְ עָרֵי מְקַלְט, לְאַשְׁתּוּבָא מְנַהוּן, וְאִינוּן
 שְׁעָרֵי תְּשׁוּבָה.

בְּגִין דְּאֵת בֵּן יְהִי, בְּרָא דְּאָבָא וְדָאמָא. בְּתַר דְּהִדְרַת
 בַּה"א בְּתִיּוּבְתָא, אֶסְתְּלֶקֶת בְּפִינָה, יַה"ו, אֵילְנָא
 דְּחַיִּי, וּבְגִינָה אֵת זְכִי לְאֵת ה', בְּגִין דְּאֵעִילַת גְּרַמְף
 אַבְתְּרָהָא, בְּתִיּוּבְתָא לְאַהֲדָרָא לָהּ לְמַרְף, וְלִסְלָקָא לָהּ
 מְגָלוּתָא, וְלֹא לְקַבְּלָא אֲנִתְ אַגְרָא.

וְקוּדְשָׁא בְרִיף הוּא, שְׁוֵי שְׁמִיָּה בְּךָ, וּבְגִין דְּמַחְשָׁבָה
 דִּילָךְ הוּת לְעֵלַת הָעֵלוֹת, שְׁוֵי בְךָ מַחְשַׁבְתִּיָּה,
 דַּאִיְהִי יו"ד ה"א וְא"ו ה"א. וְעֵלַת הָעֵלוֹת, אִיְהוּ מִיַּחַד
 אֵלִין אַתּוּן בְּךָ, לְאַשְׁתְּמוּדְעָא לִיָּה בְּאֵלִין אַתּוּן.

וּבְגִין דְּאֵת הוּיַת גּוּמַל חֶסֶד עִם שְׁכִינְתָא, דְּכָל פְּקוּדִין
 דִּילָךְ לְקִיַּמָּא, אִיְזַהוּ חֶסֶד הַמַּתְחַסֵּד עִם קוּבוּ.
 יְהִיב לָךְ מִדַּת חֶסֶד. וּבְגִין דְּנַטְרַת פְּקוּדִין דְּלֹא תַעֲשֶׂה,
 וְהוּהּ לָךְ לְאַתְגַּבְרָא עַל יִצְרָךְ, לְמַקְשָׁר לִיָּה תְּחוּת יְדָךְ,
 וְלֹא אֶשְׁתְּדִלַּת בְּהַאי פְּקוּדָא, אֶלָּא לְקַשְׁרָא סְמָא"ל תְּחוּת
 יְדָא דְּקוּדְשָׁא בְרִיף הוּא. וּבַת זַוְגִיָּה דַּאִיְהִי שְׁפַחְתָּא
 בִּישָׂא, תְּחוּת יַד גְּבִירְתָא. לוּן וְלְכָל מְמַנָּן וְלְכָל מְשַׁרְיִין
 דְּלַהוּן. קוּדְשָׁא בְרִיף הוּא יְהִיב לָךְ, מִדַּת גְּבוּרָה דִּילִיָּה,
 לְמַהוּי בְּסִיעַתְךָ דִּיתְחַלְחִלוּן וַיְדַחְלוּן מִינְךָ, סְמָא"ל וּבַת

זוגיה, וְכֹל מִמֶּנּוּ וּמִשְׂרִיין דְּלֵהוֹן, וִיהוֹן קְשׁוּרִים
בְּשִׁלְשָׁלַי תַּחֲתוֹת יְדָךְ.

וּבְגִין דְּהִדְרַת בְּתִיבְתָא, בְּאוֹת בְּרִית, נְחִית בִּינָה יְה"ו,
לְאַתְחַבְּרָא בְּצַדִּיק. בְּגִינָךְ, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
יְהִיב לָךְ אוֹת בְּרִית צַדִּיק דִּילֵיהּ. וּבְגִין דְּמַחְשְׁבַה טוֹבַה
עֲבַדְתָּ כְּלָא, הָכִי נְחִית שְׂמָא מְפָרֵשׁ (דְּמַרְךָ) עֲלָךְ, וּמִתְמָן,
(נ"א רְשׁוּמָא דְנְחִית) נְחִית עֲלָךְ.

וּבְגִין דְּאַנְתָּ תִּשְׁתַּדֵּל בְּכָל יוֹמָא, בְּתַרִּין שְׁפוּון דִּילָךְ
בְּצִלוֹתָא, לְשִׁבְחָא לְמַרְךָ, בְּאַדְנֵי שְׁפַתֵי תַּפְתָּח,
בְּתַרִּין שְׁפוּון דִּילָךְ. בְּנְבִיאִים וּבְכַתוּבִים. וּבְכָל מִינֵי זִמְר
וּנְגוּן בְּצִלוֹתָא. קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נְחִית לוֹן בְּשְׁפוּון
דִּילָךְ. כָּל שְׁכֵן דְּרַגְא דִּילָךְ, עֲמוּדָא דְּאַמְצָעִיתָא, וּבִיה
אַשְׁתַּדֵּלַת בְּכָל יוֹמִין דִּילָךְ בְּקִשׁוּט, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
יְהִיבֵיה לָךְ, לְסִלְקָא לָךְ בִּיה, בְּתוֹרַת אֲמַת, כְּלִילָא מְכָל
מִדּוֹת וְאַתּוּון. בְּשְׂמָא מְפָרֵשׁ, בְּד' אֲתוּון.

דִּקְדָּם דְּחֻזְרַת בְּתִיבְתָא (דף קט"ז ע"א) לָא הוּיַת, אָלָא בְּאַילְנָא
דְּטוֹב וְרַע, עֶבֶד וְנַעַר הָוָה שְׂמַךְ בְּקַדְמִיתָא, (שְׁמוֹת
ב) וְהִנֵּה נַעַר בּוֹכָה, עֶבֶד נְאֻמָּן, הָדָא הוּא דְכְתִיב, (במדבר
יב) לֹא כֵן עֲבָדֵי מֹשֶׁה בְּכָל בֵּיתִי נְאֻמָּן הוּא. וְהָוָה רַע,
שׁוֹתְפָא דְעֶבֶד, גָּרַם לָךְ לְמַחְטֵי בְּסַלְע, בְּגִין דְּמִטְּה
דְּאַתְמָסֵר לָךְ, (נ"א בִּידָךְ) הָוָה דְּאַילְנָא דְטוֹב וְרַע, (תיקונין צ' ע"ב)
מִטְּרוּ"ן טוֹב. סְמָא"ל רַע.

וּכְעַן, דְּחֻזְרַת בְּתִיּוּבְתָא, וְאַתְּדַבְּקַת בְּאַיְלִנָא דְחַיִּי, הָא
 נִפְקַת מֵעֶבֶד, וְאַתְהִדְרַת בֶּן לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.
 וּמַטָּה דְאַתְמָסַר בִּידָךְ, יְהֵא עֵץ חַיִּים, וְ, דְאִיהוּ בֶן יִ"ה,
 וְתִיעוּל (ד"א וְתִיעוּל) בְּמ"ט אַנְפִּין דִּילָךְ בְּאוֹרֵייתָא, וְיִתְעַבֵּד
 מוּט. וְיִתְקַיֵּים בְּךָ, (תהלים נה) לֹא יִתֵּן לְעוֹלָם מוּט לְצַדִּיק.
 מ"ט אַנְפִּין, מ"ט אַתּוּון דְשִׁמְעַת יִשְׂרָאֵל, וּבְרוּךְ שֵׁם, שִׁית
 תִּיבִין דְיַחֲוֵדָא עֲלָאָה, וְ עֲלָאָה תִפְאָרַת. שִׁית תִּיבִין
 תִּנְיִינִין, דְבְרוּךְ שֵׁם, וְ תִנְיִינָא צַדִּיק. מ"ט. בְּאַמְצַעִיתָא
 א. וְיִשְׂאוּהוּ בַּמוּט בְּשָׁנִים.

בְּלֹא וְא"ו בְּאַמְצַעִיתָא, אִיהוּ מ"ט. (נ"א בְּלֹא א' דְאַמְצַעִיתָא דר"ו)
 וְצַדִּיק מ"ט לְפָנֵי רָשָׁע. וּמֵאן גָּרַע דָּא. א'. אַחַד
 מִחֲמִשִּׁים. דְּחֲמִשִּׁין תְּרַעִין אֲתִיְהִיבוּ לָךְ, חָסַר חַד, כְּמָה
 דְּאוּקְמוּהָ מְאִירֵי מִתְנִיתִין, חֲמִשִּׁים שְׁעָרֵי בֵּינָה נִמְסְרוּ
 לְמֹשֶׁה, חוּץ מְאֶחָד. וְהֵא אִיהוּ א', דְּחָסַר מִחֲמִשִּׁין,
 וְאַשְׁתָּאֵר מ"ט, וְדָא גָּרִים לָךְ צַדִּיק מ"ט לְפָנֵי רָשָׁע. מֵאִי
 רָשָׁע. דָּא סְמֵא"ל.

וְהֵא אִיהוּ מ"ט, מִן מַטָּה דִּילָךְ, דְּאַתְמַר בֵּיה (שמות יז)
 וּמַטָּה הָאֱלֹהִים בִּידָי. (דְּמַטָּה אַחֲרָא אִית לָךְ) מַטָּה דִּילָךְ
 הוּא מַטָּה דְּמֹשֶׁה, וּבְגִין דָּא א, דְּאִיהִי בֵּינָה, חוּזְרַת לָךְ,
 כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ בְּמִתְנִיתִין, אֲלָף בֵּינָה. דְּחֻזְרַת לָךְ
 בְּתִיּוּבְתָא, וְתִיעוּל בֵּין וְ, וְאַתְעַבִּיד וְא"ו, לְקַיִים בְּךָ

לְיִשְׂרָאֵל, (ישעיה נד) וּבְרַחֲמִים גְּדוֹלִים אֶקְבְּצֶךָ. (ירמיה ל"א)
 (ובתחוננים אובלים) מִתָּמָן וְאֵילָף יִתְקַיִם בָּךְ, לֹא יִתֵּן לְעוֹלָם
 מוֹט לְצַדִּיק.

בְּהֵוָה זְמַנָּא, יִתְקַיִמוּ בָּךְ תִּרִין פְּקוּדֵינִי. חד, (דברים כב)
 הָקָם תְּקִים עִמוֹ. תְּנַיִנָּא, (שמות כג) עֲזוּב תִּעֲזוּב
 עִמוֹ. הָקָם עִם ו' עֲלָאָה, מְשִׁיחַ רֵאשׁוֹן. תְּקִים עִם ו'
 תְּנַיִנָּא. עִמוֹ, דָּא בֶן עֲמָרָם, דְּסִלִּיקַת לְבִינָה דְּאִיהִי א'.
 וְלִמָּן הָקָם תְּקִים. לְאֵת ה'. דְּנִפְלַת בְּאֵלָף חֲמִשָּׁאָה,
 בְּתַר ע"ב, כְּמִנֵּין עֲזוּ"ב תִּעֲזוּב עִמוֹ. עֲזוּב: ע"ב
 ז"ו. וְדָא ע"ב שְׁמָהֵן, וַיִּסַּע וַיָּבֵא וַיֵּט. דָּא וְא"ו מִן וְה"ו,
 תָּמָן עֲזָר, וְלֹא קִימָה, וְהֵאֵי אִיהוּ עֲזוּב תִּעֲזוּב, תָּמָן (דברים
 יא) בְּעַת"ו יוֹרָה וּמִלְקוֹשׁ וְאֶסְפַּת דְּגִנְיָךְ וְתִירְשָׁךְ וַיִּצְהַרְךָ,
 דְּאִינוּן יִשְׂרָאֵל. לָקַט שְׂכַחָה וּפְאָה, (ויקרא ט) לְעֵנִי וְלִגְר
 תִּעֲזוּב אוֹתָם. הֲכֹא אוֹלִיפְנָא.

פְּקוּדֵי תְּלִיתָא.

וְצַרִּיךְ לְאַחֲזָרָא עָלְיֵיהּ, דְּהָא מִסְטָרָא דְּצַדִּיק, עָנִי,
 עֲזוּב תִּעֲזוּב, צַדִּיק. עִמוֹ, דָּא בֶן עֲמָרָם. וְהֵאֵי
 אִיהוּ לְעֵנִי וְלִגְר תִּעֲזוּב אוֹתָם. גֵּר אַנְתָּ כְּגוּוֹנָא דְּאַתְמָר
 בָּךְ בְּקַדְמִיתָא עִם עָנִי, (שמות יח) גֵּר הֵייתִי בְּאַרְץ נֹכְרִיָּה.
 אֲבָל הֶקְמָה, בְּדַרְגָּא דִּילָךְ, הָקָם ו' תִּתָּאָה. תְּקִים עִמוֹ:
 עִם בֶּן עֲמָרָם, בְּדַרְגָּא עֲלָאָה דִּילָךְ, תִּפְאָרַת. בְּמ"ה

דִּילָךְ, שְׁמָא מְפָרֵשׁ בְּשְׁלִימוֹ. בְּתַר ק' ק' דְּהָקָם תְּקִים,
 (וּבְגִין דָּא הָקָם תְּקִים) אֲשֶׁתְּאֵר תִּים. מֵאֵי קָא אַחֲזִי. (בראשית כד)
 יַעֲקֹב אִישׁ תָּם. עֲמוּ: עַם בֶּן עֲמֹרָם, יוֹקִים. הָקָם: צִדִּיק.
 תְּקִים: תָּם.

פְּקוּדָא בְּתַר דָּא לְפָדוֹת עֶבֶד עֲבָרִי וְאִמָּה הָעֵבְרִיָּה,
 לִיעַד אִמָּה הָעֵבְרִיָּה, לְדוֹן בְּקִנְיָן עֶבֶד עֲבָרִי,
 הָעֵנֵק תַּעֲנִיק לוֹ. הֵדָא הוּא דְכְּתִיב, כִּי תִקְנֶה עֶבֶד עֲבָרִי
 שֵׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד. מֵאֵי שֵׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד. וּמֵאֵי קִנְיָן דִּילִיָּה.
 אֲלֵא בְּסִטְרֵי תוֹרָה, מְטֻטְרוּן עֶבֶד יִי, כְּלִיל שִׁית (צ"ה ע"א)
 סְטְרִין, כְּחוּשְׁבָן שִׁית אַתּוּן דִּילִיָּה, שִׁית סְדְרֵי מְשָׁנָה.
 וּבְהוֹן אִית לִיה לְבַר נָשׁ לְמַפְלַח לְמֵאֲרִיָּה, לְמַהוּי לִיה
 עֶבֶד, (ס"א מִמְכָּר) לְמַעֲבַד קִנְיָן כְּסָפוֹ, דְּכֶסֶף יְמִינָא,
 דְּאֲבָרָהֶם חֶסֶד דְּרָגָא דִּילִיָּה, אֲוֵרִיתָא מִתְּמָן אֲתִיָּהִיבַת.
 וּמֵאֵן דְּאֲשֶׁתְּדֵל בָּהּ, בְּגִין לְזַכָּאָה (בְּהָ) לְעֵלְמָא דְּאֲתִי,
 אֲקָרִי קִנְיָן. כְּסָפוֹ: עֵלְמָא דְּכֶסֶף. קִנְיָן: עַל שֵׁם
 (בראשית יד) אֵל עֲלִיוֹן קוֹנֵה שָׁמַיִם וָאָרֶץ. (משלי ד) קִנְיָה חֲכָמָה
 קִנְיָה בִינָה. קִנְיָה לוֹ ד"ת. רַבּוּ בְּתַר דְּקִנְיָה לוֹ, גְּאוּלָּה תְּהִיָּה
 לוֹ. אִית דְּאִיהוּ קִנְיָן (לִיָּה) לְעוֹלָם, וְאִית דְּאִיהוּ קִנְיָן לִיָּה
 שִׁית שָׁנִין. מֵאֵן דְּאִיהוּ קִנְיָן לִיָּה לְעוֹלָם, כְּתִיב בֵּיהּ,
 וְרָצַע אֲדוֹנָיו אֶת אֲזָנוֹ בַּמְרָצַע וְעִבְדוֹ לְעוֹלָם. לִית עוֹלָם,
 אֲלֵא עוֹלָמוֹ (דף קט"ו ע"ב) שֶׁל יוֹבֵל, דְּאִינוּן חֲמֵשִׁין. וְדָא